

Försvarsdepartementet
Regeringskansliet

Remiss. Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater (Ds 2024:2)

Sammanfattning

Region Gotland efterfrågar ett strukturerat samarbete och informationsutbyte mellan amerikanska och svenska vårdgivare, samt möjligheten för amerikanska sjukvårdsresurser att bistå vid större olyckor eller katastrofer. Region Gotland förespråkar också en ersättningsmodell för de kommuner och regioner som påverkas av de områden och anläggningar som föreslås i DCA-avtalet, och lyfter fram behovet av samordning med Försvarsmakten för att säkerställa fungerande räddningstjänst, sjukvård och andra stödfunktioner. Region Gotland framför vikten av att kring avtalskonstruktion hålla ihop så de harmonierar mellan de nordiska länderna och USA och innebär likartade förutsättningar. Region Gotland vill trycka på att ”Ett ingående av DCA-avtalet förändrar inte den ståndpunkt som har kommit till uttryck inom ramen för Sveriges Natoansökan att det inte finns skäl att ha kärnvapen och permanenta baser på svenskt territorium i fredstid.” Region Gotland vill framhålla att inga kärnvapen ska finnas på gotländsk mark och att skrivningar kring det måste stärkas.

Yttrande

Punkt 6.2 ”DCA-avtalet” (sida 121)

Region Gotland vill med eftertryck framhålla vikten av Regeringens ställningstagande mot kärnvapen och vill framhålla att inga kärnvapen ska finnas på gotländsk mark samt att skrivningar kring det måste stärkas.

Punkt 7.2.5 ”Straffrättslig jurisdiktion och frågor om frihetsberövande” (sida 153)

Det bör tydligare framgå av vad som är ”av särskild vikt” och förtydligas vilken typ av fall som den svenska regeringen anser är av en sådan art, att domsrätten ska återtas. Region Gotland anser att avtalets skrivningar angående domsrätt och jurisdiktion bör bearbetas på ett sätt som ger befolkningen en förutsägbarhet i eventuella rättsprocesser.

Punkt 7.2.14 ”Sjukvård” (sida 230)

Region Gotland välkomnar förslaget om att amerikanska styrkors hälso- och sjukvårdsverksamhet kan bedrivas i Sverige under DCA-avtalet. Det är dock viktigt med ett strukturerat samarbete och informationsutbyte mellan amerikanska vårdgivare

och svensk sjukvård, särskilt vid behov av fortsatt vård vilket inte verkar vara reglerat. Vidare anser Region Gotland också att amerikanska sjukvårdsresurser bör kunna ge vård vid exempelvis större olyckor eller katastrofer till alla, oavsett organisatorisk tillhörighet eller nationalitet. Idag kan regioner söka stöd av Försvarsmakten genom Förordning (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet och frågan är om denna förordning bör utökas till att omfatta även amerikanska styrkor.

Punkt 7.2.24 "Överenskomna anläggningar och områden" (Sida 275) och punkten 7.4.2 "Folkbokföring" (sida 150)

Region Gotland anser att en ersättningsmodell ska presenteras för de kommuner och regioner som blir påverkade av DCA-avtalets föreslagna områden. Under punkten skrivs att "rätten att nyttja anläggningen eller området skapas genom avtalet, men ett faktiskt nyttjande kommer att förutsätta förberedelseåtgärder, samordning och planering med Försvarsmakten[.]" och det är rimligt att anta att sådan samordning även måste göras med kommuner och regioner för att säkerställa att adekvat räddningstjänst, sjukvård och andra stödfunktioner som kan komma att utnyttjas, ska fungera. Med stor sannolikhet kommer även viss övningsverksamhet planeras och genomföras, då det militära försvaret är beroende av civila försvaret. Denna samordning är resurskrävande och kommer troligen göras även om amerikanska styrkor inte är placerade i området. Det kan också antas att placering av utländska styrkor kommer belasta den kommunaltekniska försörjningen vilket medför investeringsbehov i den egna infrastrukturen. Det är inte utrett vilka kostnader som kan komma på kommunala och regionala verksamheter vid en ökad närvaro av utländska trupper på Gotland. Kostnadsökningar kan uppstå även i andra verksamheter som exempelvis bibliotek och kollektivtrafik. Region Gotland föreslår därför att en kostnadsutredning genomförs.

Eftersom en stor del av regional och kommunal ekonomi baseras på hur många folkbokförda som finns i det geografiska området, anser Region Gotland att det borde finnas en ersättningsmodell som ger kommuner och regioner ekonomisk ersättning motsvarande den förlorade skatteintäkt som uppstår. Även om amerikanska styrkor medför egen sjukvård och andra stödfunktioner, är det ändå rimligt att anta att en ökad militär närvaro kommer påverka det civila samhället och mottagande kommun och region.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Stefan Hollmark
Regiondirektör